Europski parlament
2024-2029

Odbor za zapošljavanje i socijalna pitanja
Predsjednica

8.9.2025

g. Johan Van Overtveldt
Predsjednik
Odbor za proračune
BRUXELLES

Predmet: Mišljenje o mobilizaciji Europskog fonda za prilagodbu globalizaciji za radnike koji su proglašeni viškom na temelju zahtjeva Belgije – EGF/2025/001 BE/BelGaN – Belgija (2025/0198(BUD))

Poštovani g. predsjedniče,

u okviru navedenog predmeta, Odbor za zapošljavanje i socijalna pitanja zadužen je za podnošenje mišljenja Vašem odboru. Na svojoj sjednici od 2. rujna 2025. to je mišljenje odlučio podnijeti u obliku pisma.

Odbor za zapošljavanje i socijalna pitanja dotično je pitanje razmotrio na svojoj sjednici 8. rujna 2025. Na toj je sjednici Odbor odlučio podnijeti Odboru za proračune, kao nadležnom odboru, niže navedeno mišljenje.

S poštovanjem

Li Andersson

MIŠLJENJE

A. budući da je Belgija 21. veljače 2025. podnijela zahtjev za mobilizaciju Europskog fonda za prilagodbu globalizaciji za radnike koji su proglašeni viškom (EGF) u skladu s člankom 8. stavkom 1. Uredbe (EU) 2021/691 (Uredba o EGF-u) nakon otpuštanja u društvu BelGaN BV (BelGaN) u Belgiji u gospodarskom sektoru razvrstanom u odjeljku 26. NACE-a Rev. 2 (Proizvodnja računala te elektroničkih i optičkih proizvoda); budući da je do otpuštanja iz društva BelGaN došlo u regiji razine NUTS 2, pokrajini Istočna Flandrija (BE23);

B. Belgija je podnijela zahtjev na temelju intervencijskih kriterija iz članka 4. stavka 2. točke (a) Uredbe (EU) 2021/691 kojom se kao uvjet propisuje prestanak obavljanja djelatnosti u poduzeću u državi članici najmanje 200 radnika koji su proglašeni viškom tijekom referentnog razdoblja od četiri mjeseca (u ovome slučaju od 31. srpnja 2024. do 30. studenoga 2024.), uključujući radnike proglašene viškom kod dobavljačâ te daljnjih proizvođača i/ili samozaposlene osobe; budući da je nakon procjene tog zahtjeva Komisija u skladu sa svim primjenjivim odredbama Uredbe o EGF-u zaključila da su ispunjeni uvjeti za dodjelu financijskog doprinosa iz EGF-a;

C. budući da se zahtjev odnosi na 417 radnika koji su proglašeni viškom (prihvatljivi korisnici) i koji su prestali sa svojom djelatnošću u prethodno navedenim gospodarskim sektorima;

D. budući da je Komisija 26. kolovoza 2025. podnijela Parlamentu i Vijeću prijedlog odluke o mobilizaciji EGF-a u korist Belgije za potporu ponovnu uključenju na tržište rada svih radnika koji su proglašeni viškom (417 ciljanih korisnika);

E. budući da je povod tim otpuštanjima bio stečaj društva BelGaN; budući da je BelGaN u Oudenaardeu preuzeo postrojenja za proizvodnju te istraživanje i razvoj društva Onsemi, američkog proizvođača poluvodiča, s ciljem unapređenja tehnologija čipova na bazi galijeva nitrida (GaN); budući da GaN ima velik potencijal u industriji poluvodiča jer omogućuje veću produktivnost i učinkovitost u odnosu na tradicionalne čipove na bazi silicija; budući da je BelGaN, promovirajući se kao proizvođač poluvodiča za automobilski sektor, aktivno tražio nove ulagače da potaknu njegovu tranziciju s proizvođača čipova na bazi silicija na proizvođača čipova na bazi galijeva nitrida, što iziskuje velik kapital; budući da, međutim, potencijal čipova na bazi galijeva nitrida nije bio dovoljan za opstanak društva te je BelGaN 2023. doživio nazadak i zabilježio neto gubitak od 8,3 milijuna EUR na 55 milijuna EUR prihoda, koji je bio posljedica sve većih troškova energije, kemikalija i rada; budući da društvo nije moglo osigurati dostatna ulaganja, što je u konačnici dovelo do njegova sloma. BelGaN je prestao s radom, a 30. srpnja 2024. podnio je zahtjev za pokretanje stečajnog postupka, što je dovelo do otpuštanja 417 radnika;

F. budući da Belgija od 2022. bilježi rast broja stečajeva; budući da je 2024. više od 11 000 društava podnijelo zahtjev za stečaj, od čega je 57 % bilo u Flandriji, što je najveći broj od 2013.; budući da je posljedica toga bio gubitak 32 566 radnih mjesta (59 % u Flandriji), što je 18,3 % više nego 2023.; budući da nedavna restrukturiranja kao što su otpuštanja u društvima Van Hool, Sappy i Purmo, za koje je Belgija podnijela zahtjev za potporu iz EGF-a, utječu na flamansko tržište rada, na kojem se smanjio broj

slobodnih radnih mjesta u industriji;

G. budući da je Oudenaarde područje koje je najviše pogođeno otpuštanjima u društvu BelGaN; budući da se broj tražitelja zaposlenja u Oudenaardeu u prosincu 2024. povećao za 9 % u odnosu na prethodnu godinu; budući da se to povećanje posebno osjetilo među visokokvalificiranim (+ 13,5 %) i srednjekvalificiranim (+ 12,9 %) nezaposlenim osobama, dok je među niskokvalificiranima iznosilo 3 %; budući da se u Oudenaardeu broj slobodnih radnih mjesta koje su poslodavci prijavili VDAB-u, flamanskoj javnoj službi za zapošljavanje, 2024. smanjio za 17,7 % u odnosu na prethodnu godinu; budući da je broj otvorenih radnih mjesta slijedio isti silazni trend, uz smanjenje od 21,8 % u 2024. u odnosu na 2023., odnosno 32,4 % ako se uzmu u obzir samo industrijska zanimanja, što upućuje na usporavanje tržišta rada; budući da prema flamanskim službama za zapošljavanje (VDAB) sve starija radna snaga u kombinaciji s nedostatkom interesa za STEM (znanost, tehnologija, inženjerstvo i matematika) među mlađim osobama otežava zamjenu umirovljenih radnika na radnim mjestima u industriji, što bi mogla biti prednost za bivše zaposlenike društva BelGaN u potrazi za poslom;

H. budući da je stečaj društva BelGaN bio neočekivan. U dogovoru s predstavnicima radnika, Općom federacijom rada Belgije (ABVV) i Konfederacijom kršćanskih sindikata (ACV), VDAB je odlučio odmah započeti s provedbom mjera za radnike, a ne čekati moguće preuzimanje; budući da su stoga pripreme bile moguće samo u ograničenoj mjeri; budući da je društvo Thema Foundries već potvrdilo da će zauzeti bivšu lokaciju društva BelGaN kako bi uspostavilo novi centar za fotoničke čipove u Flandriji; budući da bi to moglo ponuditi nove mogućnosti zapošljavanja bivšim radnicima BelGaN-a koji su prošle godine otpušteni i koji budu imali koristi od potpore iz EGF-a;

I. budući da prema članku 8. Uredbe Vijeća (EU, Euratom) 2020/2093 od 17. prosinca 2020. kojom se utvrđuje višegodišnji financijski okvir za razdoblje 2021. – 2027., kako je izmijenjena Uredbom Vijeća (EU, Euratom) 2024/765 od 29. veljače 2024., sredstva EGF-a ne smiju premašiti najviši godišnji iznos od 30 milijuna EUR (u cijenama iz 2018.);

stoga Odbor za zapošljavanje i socijalna pitanja poziva Odbor za proračune da kao nadležni odbor u svoj prijedlog rezolucije uvrsti sljedeće prijedloge:

1. podsjeća da je cilj EGF-a pokazati solidarnost s korisnicima i pružiti im potporu; smatra da bi financijski doprinos iz EGF-a ponajprije trebao biti usmjeren na aktivne mjere politike na tržištu rada i personalizirane usluge čiji je cilj brza reintegracija korisnika u pristojno i održivo zaposlenje u okviru njihova prvobitnog područja djelatnosti ili izvan njega; naglašava važnost pripreme radnika za hitno potrebnu zelenu i digitalnu tranziciju europskoga gospodarstva i društva te pružanja podrške tim radnicima; u tom kontekstu ponovno ističe važnu ulogu Unije koja, među ostalim preko EGF-a, doprinosi financiranju potrebnih kvalifikacija za pravednu tranziciju u skladu s europskim zelenim planom;

2. slaže se s Komisijom da su uvjeti iz članka 4. stavka 2. točke (a) Uredbe o EGF-u ispunjeni i da Belgija u skladu s tom uredbom ima pravo na financijski doprinos u

iznosu od 931 690 EUR, odnosno 85 % ukupnog troška od 1 096 107 EUR, što obuhvaća troškove za personalizirane usluge u iznosu od 1 052 607 EUR i troškove za aktivnosti pripreme, upravljanja, informiranja i promidžbe te kontrole i izvješćivanja u iznosu od 43 500 EUR;

3. napominje da je Belgija izvijestila da se prema nacionalnom radnom pravu o aktivnom upravljanju restrukturiranjem od društava u postupku restrukturiranja zahtijeva da osnuju odjel za zapošljavanje, čija je svrha radnicima otpuštenima u kontekstu kolektivnog otkazivanja osigurati 30 sati pomoći u pronalaženju novog radnog mjesta u razdoblju od tri mjeseca (60 sati u šest mjeseci za radnike starije od 45 godina); budući da se ta zakonska obveza, međutim, ne primjenjuje u slučaju stečaja, VDAB je radnicima pružao usluge pomoći u pronalaženju novog radnog mjesta iz vlastitih sredstava;

4. ističe da je Belgija potvrdila da za mjere za koje prima financijski doprinos iz EGF-a neće primati financijski doprinos iz drugih financijskih instrumenata Unije;

5. napominje da se personalizirani usklađeni paket koji će se pružati radnicima sastoji od sljedećih mjera: (a) informativnih sastanaka, (b) usluga pronalaska novog radnog mjesta (procjena digitalnih vještina, pomoć pri traženju posla ili pomoć pri samozapošljavanju itd.), (c) osposobljavanja i prekvalifikacije, (d) osposobljavanja na radnom mjestu, (e) sajmova poslova, (f) pomoći pri traženju zaposlenja te (g) istraživanja poslova i pronalaska idealnog kandidata;

6. posebno ističe važnost članka 7. stavka 2. Uredbe o EGF-u, kojim se zahtijeva da se usklađenim paketom predvide budući izgledi na tržištu rada i tražene vještine, koje su kompatibilne s prelaskom na održivo gospodarstvo utemeljeno na učinkovitom korištenju resursa i s posebnim naglaskom na širenju vještina potrebnih u digitalnom industrijskom dobu; pozdravlja činjenicu da osposobljavanje u području IKT-a u okviru paketa i dodatna potpora predviđena u okviru pomoći pri traženju zamjenskog posla uključuju takve vještine, posebno procjenu digitalnih vještina i prilike za radnike da posuđuju prijenosno računalo i dobiju osposobljavanje o tome kako ga upotrebljavati i kako saznati odgovore na digitalna pitanja;

7. podsjeća na mogućnost posebnih vremenski ograničenih mjera u okviru usklađenog paketa, uključujući, među ostalim, isplatu doplataka za skrb o djeci, kako je predviđeno člankom 7. stavkom 2. točkom (b) Uredbe o EGF-u, kako bi se tražiteljima zaposlenja olakšalo sudjelovanje u predloženim aktivnostima.